

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 11. septembra 2014 (*)

„Článok 267 ZFEÚ – Ústava štátu – Povinné incidenčné konanie o preskúmaní ústavnosti – Preskúmanie súladu vnútroštátneho zákona tak s právom Únie, ako aj s ústavou tohto štátu – Súdna právomoc a výkon rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach – Neexistencia bydliska alebo známeho miesta pobytu žalovaného na území členského štátu – Voľba právomoci v prípade účasti žalovaného na konaní – Opatrovník ustanovený žalovanému z dôvodu neprítomnosti“

Vo veci C-112/13,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Rakúsko) zo 17. decembra 2012 a doručený Súdnemu dvoru 8. marca 2013, ktorý súvisí s konaním:

A

proti

B a i.,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory T. von Danwitz (spravodajca), sudcovia E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby a C. Vajda,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 27. februára 2014,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- A, v zastúpení: T. Frad, Rechtsanwalt,
- B a i., v zastúpení: A. Egger, Rechtsanwalt,
- rakúska vláda, v zastúpení: G. Hesse, splnomocnený zástupca,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a J. Kemper, splnomocnení zástupcovia,
- francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues, D. Colas a B. Beaupère-Manokha, splnomocnení zástupcovia,

- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci L. D'Ascia, avvocato dello Stato,
- Európska komisia, v zastúpení: W. Bogensberger, H. Krämer a A.-M. Rouchaud-Joët, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 2. apríla 2014,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 267 ZFEÚ, ako aj článku 24 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi A a B a i. vo veci žaloby o náhradu škody, ktorú títo poslední uvedení podali proti A na rakúskych súdoch.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenia 2, 11 a 12 nariadenia č. 44/2001 stanovujú:
 - „(2) Niektoré odlišnosti vnútroštátnych právnych noriem upravujúcich právomoc súdov a uznávanie a výkon rozsudkov bránia zdravému fungovaniu vnútorného trhu. Vyžadujú sa ustanovenia harmonizujúce normy konfliktu právomoci v občianskych a obchodných veciach a zjednodušujúce formálne náležitosti na účely rýchleho a jednoduchého uznávania a výkon rozsudkov členských štátov viazaných týmto nariadením.
 - ...
 - (11) Normy súdnej právomoci musia byť vysoko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného a právomoc založená na tomto kritériu musí byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet konania alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iné kritérium väzby. Bydlisko (sídlo) právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci.
 - (12) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho výkonu súdnictva.“
- 4 Článok 2 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

5 V zmysle článku 3 uvedeného nariadenia:

„1. Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe princípov upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.

2. Neuplatnia sa proti nim najmä normy vnútroštátneho práva uvedené v prílohe I.“

6 Článok 24 nariadenia č. 44/2001 v kapitole II oddiele 7 nazvanom „Voľba právomoci“ stanovuje:

„Okrem právomoci založenej na iných ustanoveniach tohto nariadenia má právomoc súd členského štátu vtedy, ak sa žalovaný zúčastní konania. Toto pravidlo sa neuplatní, ak sa žalovaný zúčastní konania, len aby namietol absenciu právomoci, alebo ak má iný súd výlučnú právomoc podľa článku 22.“

7 Článok 26 toho istého nariadenia, ktorý sa nachádza v oddiele 8 tejto kapitoly nazvanom „Skúmanie právomoci a prípustnosti“, stanovuje:

„1. Ak je osoba, ktorá má bydlisko v jednom členskom štáte, žalovaná na súde iného členského štátu a nezúčastní sa konania, súd aj bez návrhu vyhlási, že nemá právomoc, ak si právomoc nemôže založiť na ustanoveniach tohto nariadenia.

2. Súd preruší konanie dovtedy, kým sa nepreukáže, že žalovaný mal možnosť prevziať písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocennú písomnosť v dostatočnom čase, aby mohol pripraviť svoju obhajobu alebo na tento účel sa prijali všetky potrebné kroky.

...“

8 V kapitole III nazvanej „Uznávanie a výkon“ článok 34 nariadenia č. 44/2001 vo svojom bode 2 stanovuje, že rozsudok sa neuzná „v prípade, že bol vydaný bez účasti žalovaného v konaní, ak sa mu nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie alebo rovnocenná písomnosť v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu, okrem prípadu, že žalovaný opomenul začať konanie, ktorým by napadol rozsudok, keď tak mohol urobiť“.

Rakúske právo

Spolkový ústavný zákon

9 V súlade s článkom 89 ods. 1 a 2 Spolkového ústavného zákona (Bundes-Verfassungsgesetz, ďalej len „B-VG“) všeobecné súdy nemajú právomoc zrušovať bežné zákony z dôvodu ich rozporu s ústavou. Oberster Gerichtshof, ako aj súdy rozhodujúce v druhom stupni sú povinné v prípade, že majú pochybnosti o ústavnosti bežného zákona, podať návrh na zrušenie dotknutého bežného zákona na Verfassungsgerichtshof (Ústavný súd).

- 10 Článok 92 ods. 1 B-VG stanovuje, že Oberster Gerichtshof je súdom najvyššej inštancie v občianskych a trestných veciach.
- 11 Podľa článku 140 ods. 1 B-VG má Verfassungsgerichtshof právomoc rozhodovať o ústavnosti bežných zákonov najmä na návrh Oberster Gerichtshofu, ako aj súdov, ktoré rozhodujú v druhom stupni. Rozhodnutie Verfassungsgerichtshofu o zrušení bežného zákona pre neústavnosť má podľa článku 140 ods. 6 a 7 B-VG všeobecný účinok a je záväzné pre všetky sudy a správne orgány.

Občiansky súdny poriadok

- 12 Ustanovenie § 115 Občianskeho súdneho poriadku (Zivilprozessordnung, ďalej len „ZPO“) v podstate stanovuje, že osobám, ktorých adresa na doručovanie nie je známa, sa doručuje úradným oznámením uverejneným v databáze úradných oznámení („Ediktsdatei“).
- 13 Podľa § 116 ZPO:
„Osobám, ktorým možno doručovať iba prostredníctvom verejného oznámenia z dôvodu, že ich pobyt nie je známy, súd na návrh alebo aj bez návrhu ustanoví opatrovníka (§ 9 [ZPO]), ak by tieto osoby v nadväznosti na doručenie, ktoré sa ich týka, mali vykonať procesný úkon v záujme ochrany svojich práv, a predovšetkým ak písomnosť obsahuje predvolanie na pojednávanie.“
- 14 V súlade s § 117 ZPO sa ustanovenie opatrovníka oznamuje úradným oznámením prostredníctvom databázy úradných oznámení.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 15 Dňa 12. októbra 2009 podali B a i. žalobu o náhradu škody na Landesgericht Wien proti A, v ktorej tvrdili, že A uniesol ich manželov, resp. ich otcov v Kazachstane.
- 16 Pokiaľ ide o právomoc rakúskych súdov, B a i. tvrdili, že A mal svoje obvyklé bydlisko v obvode súdu, na ktorý podali žalobu.
- 17 Landesgericht Wien vykonal viacero pokusov o doručenie žaloby, z ktorých vyplynulo, že A už nemá bydlisko na doručovacích adresách. Na návrh B a i. tak v súlade § 116 ZPO tento súd 27. augusta 2010 ustanovil žalovanému z dôvodu neprítomnosti opatrovníka (Abwesenheitskurator).
- 18 Tento opatrovník žalovaného po doručení žaloby podal vyjadrenie k žalobe, v ktorom žiadal o zamietnutie žaloby a vzniesol množstvo vecných námietok, avšak bez toho, aby namietal medzinárodnú právomoc rakúskych súdov.
- 19 Až následne na to začala advokátska kancelária, ktorú splnomocnil A, zastupovať tohto účastníka konania a spochybnila medzinárodnú právomoc rakúskych súdov. V tejto súvislosti uviedla, že vstup opatrovníka do konania nemohol založiť medzinárodnú právomoc rakúskych súdov, keďže tento opatrovník nebol v kontakte s A a nepoznal relevantné okolnosti, ku ktorým došlo v Kazachstane. Pokiaľ ide o jeho bydlisko, A uviedol, že Rakúsko definitívne opustil pred podaním žaloby proti jeho osobe.

Poukazujúc na riziko ohrozenia jeho života, A neposkytol tomuto súdu informácie o svojom bydlisku, ale požiadal, aby boli všetky zásielky odteraz doručované splnomocnenej advokátskej kancelárii.

- 20 Landesgericht Wien sa následne vyjadril, že nemá medzinárodnú právomoc, a žalobu zamietol. Tento súd uviedol, že A sa zdržiaval na území Maltskej republiky a že účasť opatrovníka, ustanoveného žalovanému z dôvodu neprítomnosti, na konaní nemožno považovať za účasť na konaní v zmysle článku 24 nariadenia č. 44/2001.
- 21 Oberlandesgericht Wien vyhovel odvolaniu podanému B a i. proti tomuto rozhodnutiu a zamietol námietku nedostatku medzinárodnej právomoci. Podľa tohto súdu vnútroštátne súdy mali povinnosť podľa článku 26 nariadenia č. 44/2001 overiť svoju medzinárodnú právomoc iba v prípade, že sa žalovaný nezúčastní na konaní. Podľa rakúskeho práva procesnému úkonu opatrovníka zaviazaného na ochranu záujmov tohto žalovaného prináleží taký istý právny účinok ako procesnému úkonu osoby splnomocnenej na právne úkony.
- 22 Proti tomuto rozhodnutiu podal A opravný prostriedok „Revision“ na Oberster Gerichtshof, v ktorom poukázal na porušenie svojho práva na obranu podľa článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“) a článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“). Naopak B a i. tvrdili, že tieto ustanovenia EDĽP a Charty zaručujú aj ich základné právo na účinný prostriedok nápravy, vyžadujúce ustanovenie opatrovníka žalovanému z dôvodu neprítomnosti podľa § 116 ZPO.
- 23 Podľa Oberster Gerichtshofu A mal v čase podania žaloby bydlisko na Malte. Vzhľadom na to, že opatrovník ustanovený pre A nespochybnil medzinárodnú právomoc rakúskych súdov, je rozhodujúca otázka, či sa malo vyjadrenie k žalobe podané opatrovníkom posudzovať tak, akoby ho podal A, a znamená „zúčastnenie na konaní“ v zmysle článku 24 nariadenia č. 44/2001. V tejto súvislosti Oberster Gerichtshof uvádza, že široká právomoc opatrovníka na zastupovanie podľa § 116 ZPO môže byť potrebná v záujme dodržania základného práva B a i. na účinný prostriedok nápravy a súčasne nezlučiteľná so základným právom A byť vypočutý.
- 24 V tomto kontexte vnútroštátny súd uvádza, že podľa ustálenej judikatúry upúšťa z prípadu na prípad od uplatnenia ustanovení zákona, ktoré sú v rozpore s právom Únie v súlade so zásadou prednosti tohto práva. V rozhodnutí zo 14. marca 2012, U 466/11, sa však Verfassungsgerichtshof odklonil od tejto judikatúry, keď rozhodol, že jeho preskúmanie ústavnosti vnútroštátnych zákonov v rámci všeobecného preskúmania zákonov („Verfahren der generellen Normenkontrolle“) podľa článku 140 B-VG by malo byť rozšírené na ustanovenia Charty. V rámci tohto konania by totiž práva zaručené EDĽP mohli byť pred ním uplatnené ako práva s právnou silou ústavy. Podľa Verfassungsgerichtshofu zásada ekvivalencie tak, ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, vyžaduje, aby sa toto všeobecné preskúmanie zákonov týkalo tiež práv zaručených Chartou.
- 25 Podľa Oberster Gerichtshofu má toto rozhodnutie za následok, že rakúske súdy nemôžu z vlastnej moci upustiť od uplatnenia zákona, ktorý je v rozpore s Chartou, ale že sú povinné „bez toho, aby bola dotknutá možnosť obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania“, podať návrh na všeobecné zrušenie tohto zákona na

Verfassungsgerichtshof. Okrem toho tento posledný uvedený súd rozhodol, že v prípade, keď právo zaručené rakúskou Ústavou patrí do rovnakej oblasti pôsobnosti ako právo zaručené Chartou, nie je potrebné podávať Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ. Za tohto predpokladu výklad Charty nie je relevantný na účely rozhodnutia o návrhu na všeobecné zrušenie zákona, pretože ide o rozhodnutie, ktoré by mohlo byť vydané na základe práv zaručených rakúskou Ústavou.

- 26 Vnútroštátny súd sa pýta, či zásada ekvivalencie vyžaduje rozšíriť incidenčné konanie o neústavnosť na práva zaručené Chartou, keďže takéto konanie by predĺžilo dĺžku konania a zvýšilo by jeho trovy. Cieľ všeobecného prehodnotenia právnej úpravy zrušením zákona, ktorý je rozpore s Chartou, by mohol byť tiež dosiahnutý aj po skončení konania. Okrem toho okolnosť, podľa ktorej právo zaručené rakúskou Ústavou a právo založené na Charte majú rovnakú pôsobnosť, nemôže oslobodiť od povinnosti začať prejudiciálne konanie. Nemožno vylúčiť, že výklad tohto základného práva Verfassungsgerichtshofom sa odkloní od výkladu Súdneho dvora a teda, že jeho rozhodnutie bude zasahovať do povinností vyplývajúcich z nariadenia č. 44/2001.
- 27 Za týchto podmienok Oberster Gerichtshof rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

1. Má sa zo „zásady ekvivalencie“ v zmysle európskeho práva pri presadzovaní práva Európskej únie vo vzťahu k systému konania, v ktorom všeobecné súdy povolané rozhodovať vo veci síce majú skúmať aj protiústavnosť zákonov, ale nemôžu všeobecne zrušovať zákony – čo však bolo vyhradené osobitne zriadenému ústavnému súdu –, vyvodiť, že všeobecné súdy sa v prípade, že zákon porušuje článok 47 [Charty], musia v priebehu konania na účel všeobecného zrušenia zákona obrátiť aj na ústavný súd namiesto toho, aby len upustili od uplatnenia zákona v konkrétnom prípade?

2. Má sa článok 47 Charty vykladať tak, že bráni procesnému ustanoveniu, podľa ktorého súd, ktorý nemá medzinárodnú právomoc, ustanoví žalovanému z dôvodu neprítomnosti opatrovníka, a ten potom svojou „účasťou na konaní“ môže platne založiť medzinárodnú právomoc?

3. Má sa článok 24 nariadenia [č. 44/2001] vykladať tak, že „účasť žalovaného na konaní“ v zmysle tohto ustanovenia existuje len v prípade, že zodpovedajúci procesný úkon urobil sám žalovaný alebo ním splnomocnený právny zástupca, alebo to platí bez obmedzenia aj pre procesné úkony, ktoré urobil opatrovník ustanovený podľa práva príslušného členského štátu?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 28 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo Únie a najmä článok 267 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ako je dotknutá vo veci samej, podľa ktorej všeobecné súdy rozhodujúce o odvolaní alebo v poslednej inštancii sú v prípade, že sa domnievajú, že vnútroštátny zákon je v rozpore s článkom 47 Charty, povinné obrátiť sa v rámci pred ním prebiehajúceho konania na

účel všeobecného zrušenia zákona aj na ústavný súd namiesto toho, aby len upustili od uplatnenia zákona v konkrétnom prípade.

- 29 Aj keď vnútroštátny súd odkazuje vo svojej prvej otázke výlučne na zásadu ekvivalencie z dôvodu judikatúry Verfassungsgerichtshofu, ktorý na tejto zásade založil povinnosť predložiť mu návrh na všeobecné zrušenie každého zákona, ktorý je v rozpore s Chartou, z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že tento súd sa pýta najmä na súlad tejto judikatúry vzhľadom na povinnosti všeobecných súdov podľa článku 267 ZFEÚ a na zásadu prednosti práva Únie.
- 30 V tomto ohľade z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že podľa judikatúry Verfassungsgerichtshofu citovanej v bode 24 tohto rozsudku všeobecné súdy rozhodujúce o odvolaní alebo v poslednej inštancii sú v prípade, že sa domnievajú, že zákon je v rozpore s Chartou, povinné obrátiť sa na tento súd na základe konania o všeobecnom zrušení zákonov podľa článkov 89 a 140 B-VG. Vzhľadom na to, že takýto návrh na všeobecné zrušenie zákonov musí byť podaný v rámci konania prebiehajúceho pred týmito všeobecnými súdmi, vnútroštátny súd sa domnieva, že tieto súdy nemôžu okamžite rozhodnúť predložený spor upustením od uplatnenia zákona, ktorý je podľa nich v rozpore s Chartou.
- 31 Pokiaľ ide okrem toho o dôsledky tejto ústavnej judikatúry na povinnosti vyplývajúce z článku 267 ZFEÚ, vnútroštátny súd iba uvádza, že povinnosť predložiť Verfassungsgerichtshofu každý zákon, ktorý je v rozpore s Chartou, sa nedotýka možnosti obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania bez toho, aby bolo spresnené, či táto možnosť podlieha nejakým podmienkam.
- 32 Zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor a v ktorom sa nachádza rozhodnutie Verfassungsgerichtshofu citované v bode 24 tohto rozsudku, však vyplýva, že povinnosť predložiť mu takýto návrh na všeobecné zrušenie zákonov sa nedotýka možnosti všeobecných súdov obrátiť sa na Súdny dvor podľa formulácie Verfassungsgerichtshofu prevzatej z judikatúry Súdneho dvora v rozsudku Melki a Abdeli (C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 57) v priebehu konania v ktoromkoľvek okamihu, ktorý považujú za vhodný, dokonca aj po ukončení incidenčného konania preskúmania ústavnosti, s akoukoľvek prejudiciálnou otázkou, ktorú považujú za nevyhnutnú, prijať akékoľvek opatrenie nevyhnutné na zabezpečenie predbežnej súdnej ochrany a po ukončení takého incidenčného konania upustiť od uplatnenia ustanovenia vnútroštátneho právneho predpisu, ktoré je v rozpore s právom Únie. V tejto súvislosti Verfassungsgerichtshof považuje za dôležité, ako vyplýva z bodu 42 jeho rozhodnutia, že Súdny dvor nie je zbavený možnosti pristúpiť k preskúmaniu platnosti sekundárneho práva Únie vzhľadom na primárne právo a Chartu.
- 33 Na prvú otázku teda treba odpovedať vzhľadom na tieto okolnosti.
- 34 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 267 ZFEÚ priznáva Súdnemu dvoru právomoc rozhodnúť o prejudiciálnych otázkach, ktoré sa týkajú jednak výkladu zmlúv a aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Únie a jednak platnosti týchto aktov. Tento článok vo svojom druhom odseku stanovuje, že vnútroštátny súd môže predložiť takéto otázky Súdnemu dvoru, pokiaľ usúdi, že rozhodnutie o týchto otázkach je nevyhnutné na vydanie jeho rozhodnutia, a vo svojom treťom odseku, že je povinný

to urobiť, pokiaľ proti jeho rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva.

- 35 Z toho vyplýva, po prvé, že aj keď môže byť za určitých okolností vhodné, aby boli skutkové okolnosti objasnené a otázky týkajúce sa výlučne vnútroštátneho práva v okamihu predloženia návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru vyriešené (pozri rozsudky Irish Creamery Milk Suppliers Association a i., 36/80 a 71/80, EU:C:1981:62, bod 6; Meilicke, C-83/91, EU:C:1992:332, bod 26, ako aj JämO, C-236/98, EU:C:2000:173, bod 31), vnútroštátne sudy majú tú najširšiu možnosť obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa domnievajú, že vec, ktorú prejednávajú, nastoľuje otázky týkajúce sa výkladu alebo posúdenia platnosti ustanovení práva Únie, ktoré vyžadujú rozhodnutie z ich strany (pozri najmä rozsudky Rheinmühlen-Düsseldorf, 166/73, EU:C:1974:3, bod 3; Mecanarte, C-348/89, EU:C:1991:278, bod 44, Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, bod 88, ako aj Melki a Abdeli, EU:C:2010:363, bod 41).
- 36 Po druhé Súdny dvor už rozhodol, že vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, má povinnosť zabezpečiť plný účinok týchto noriem, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva, aj keby bolo prijaté neskôr, bez toho, aby musel požadovať alebo čakať na ich predchádzajúce zrušenie zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom (pozri najmä rozsudky Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, body 21 a 24; Filipiak, C-314/08, EU:C:2009:719, bod 81; Melki a Abdeli, EU:C:2010:363, bod 43 a citovanú judikatúru, ako aj Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 45).
- 37 Akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho právneho poriadku, ako aj legislatívna, administratívna alebo súdna prax, ktoré by mohli oslabiť účinnosť uplatňovania práva Únie tým, že príslušnému vnútroštátnemu súdu, ktorý aplikuje toto právo, nepriznávajú ani vo chvíli tohto uplatnenia právomoc, aby urobil všetko, čo je nevyhnutné na neuplatnenie ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú prekážkou plnej účinnosti noriem Únie, sú totiž nezlučiteľné s požiadavkami, ktoré sú podstatou práva Únie (pozri rozsudky Simmenthal, EU:C:1978:49, bod 22; Factortame a i., C-213/89, EU:C:1990:257, bod 20, ako aj Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, bod 46 a citovanú judikatúru). O takýto prípad by išlo vtedy, ak by riešenie rozporu medzi ustanovením práva Únie a vnútroštátnym zákonom bolo vyhradené inému orgánu ako súdu zabezpečujúcemu aplikáciu práva Únie, ktorý disponuje vlastnou voľnou úvahou, hoci prekážka brániaca plnej účinnosti tohto práva by bola iba dočasná (pozri rozsudky Simmenthal, EU:C:1978:49, bod 23, ako aj Melki a Abdeli, EU:C:2010:363, bod 44).
- 38 Po tretie Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátny súd prejednávajúci spor týkajúci sa práva Únie, ktorý sa domnieva, že vnútroštátne ustanovenie je nielen v rozpore s právom Únie, ale je tiež postihnuté vadami protiústavnosti, nie je zbavený možnosti alebo oslobodený od povinnosti, ktoré sú stanovené v článku 267 ZFEÚ, obrátiť sa na Súdny dvor s otázkami týkajúcimi sa výkladu alebo platnosti práva Únie na základe skutočnosti, že protiústavnosť normy vnútroštátneho práva možno konštatovať len v konaní pred ústavným súdom. Účinok práva Únie by totiž bol ohrozený, pokiaľ by existencia povinného konania pred ústavným súdom mohla brániť vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor riadiaci sa právom Únie, vo výkone právomoci, ktorá je mu zverená článkom 267 ZFEÚ, predložiť Súdnemu dvoru otázky týkajúce sa výkladu alebo platnosti práva Únie, aby mu bolo umožnené rozhodnúť, či s ním vnútroštátna

norma je, alebo nie je zlučiteľná (rozsudok Melki a Abdeli, EU:C:2010:363, bod 45 a citovaná judikatúra).

- 39 Vzhľadom na judikatúru pripomenutú v bodoch 35 až 38 tohto rozsudku fungovanie systému spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi zavedeného článkom 267 ZFEÚ a zásada prednosti práva Únie vyžadujú, aby sa vnútroštátny súd mohol v priebehu konania v ktoromkoľvek okamihu, ktorý považuje za vhodný, dokonca aj po ukončení incidenčného konania preskúmania ústavnosti, slobodne obrátiť na Súdny dvor s akoukoľvek prejudiciálnou otázkou, ktorú pokladá za nevyhnutnú (pozri v tomto zmysle rozsudok Melki a Abdeli, EU:C:2010:363, body 51 a 52).
- 40 Okrem toho vzhľadom na to, že vnútroštátne právo stanovuje povinnosť začať incidenčné konanie preskúmania ústavnosti zákonov, fungovanie systému zavedeného článkom 267 ZFEÚ vyžaduje, aby vnútroštátny súd jednak mohol prijať akékoľvek opatrenie nevyhnutné na zabezpečenie predbežnej súdnej ochrany práv priznaných právnym poriadkom Únie, jednak mohol po ukončení takého incidenčného konania upustiť od uplatnenia ustanovenia vnútroštátneho právneho predpisu, pokiaľ rozhodne, že je v rozpore s právom Únie (pozri rozsudok Melki a Abdeli, EU:C:2010:363, bod 53).
- 41 Pokiaľ ide nakoniec o paralelné uplatnenie základných práv zaručených ústavou daného štátu, ako aj práv zaručených Chartou na vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá vykonáva právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, treba zdôrazniť, že prioritná povaha incidenčného konania preskúmania ústavnosti vnútroštátneho zákona, ktorého obsah sa obmedzuje na vykonanie kogentných ustanovení smernice Únie, nemôže zasahovať do právomoci rozhodnúť o neplatnosti aktu Únie, a najmä smernice, ktorú má len Súdny dvor, keďže cieľom tejto právomoci je zaručiť právnu istotu zabezpečením jednotného uplatňovania práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, body 15 až 20; IATA a ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, bod 27; Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, bod 53, ako aj Melki a Abdeli, EU:C:2010:363, bod 54).
- 42 V rozsahu, v akom prioritná povaha incidenčného konania preskúmania ústavnosti bude viesť k zrušeniu vnútroštátneho zákona, ktorý sa obmedzuje na prebratie kogentných ustanovení smernice Únie, z dôvodu rozporu tohto zákona s ústavou daného štátu, by totiž mohol byť Súdny dvor v praxi zbavený možnosti vykonať na žiadosť súdov dotknutého členského štátu rozhodujúcich vo veci samej preskúmanie platnosti uvedenej smernice z hľadiska rovnakých dôvodov súvisiacich s požiadavkami primárneho práva, a najmä práv priznaných Chartou, ktorej článok 6 ZEÚ dáva rovnakú právnu silu, aká je priznaná Zmluvám (rozsudok Melki a Abdeli, EU:C:2010:363, bod 55).
- 43 Predtým, než môže byť z hľadiska rovnakých dôvodov, ktoré vedú k spochybneniu platnosti tejto smernice, vykonané incidenčné preskúmanie ústavnosti zákona, ktorého obsah sa obmedzuje na prebratie kogentných ustanovení smernice Únie, sú vnútroštátne súdy, ktorých rozhodnutie nemožno napadnúť opravnými prostriedkami podľa vnútroštátneho práva, v zásade povinné položiť Súdnemu dvoru otázku na základe článku 267 tretieho odseku ZFEÚ týkajúcu sa platnosti tejto smernice a potom vyvodiť dôsledky, ktoré vyplývajú z rozsudku vydaného Súdny dvorom v konaní o prejudiciálnej otázke, pokiaľ sa súd, ktorý dal podnet na začatie incidenčného

preskúmania ústavnosti, už sám neobrátil na Súdny dvor s touto otázkou na základe druhého odseku uvedeného článku. Pokiaľ totiž ide o vnútroštátny transpozičný zákon s takým obsahom, má otázka, či je smernica platná, s ohľadom na povinnosť prebrať túto smernicu predbežnú povahu (rozsudok Melki a Abdeli, EU:C:2010:363, bod 56).

- 44 Okrem toho, ak právo Únie priznáva členským štátom voľnú úvahu v rámci vykonania aktu práva Únie, vnútroštátne orgány a sudy môžu zabezpečiť dodržiavanie základných práv zaručených ústavou daného štátu, pokiaľ uplatnenie vnútroštátnych štandardov ochrany základných práv neohrozí úroveň ochrany vyplývajúcu z Charty, ako ju vykladá Súdny dvor, ani prednosť, jednotnosť a účinnosť práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 60).
- 45 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, na ktorú odkazuje vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, treba uviesť, že v súlade s touto zásadou nesmú byť procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, menej výhodné ako tie, ktoré platia na príslušné žaloby podľa vnútroštátneho práva (rozsudky Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, EU:C:2010:39, bod 33, ako aj Agroconsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, bod 36 a citovaná judikatúra). Odkaz na zásadu ekvivalencie teda nemôže mať za následok oslobodenie vnútroštátnych súdov od striktného dodržiavania požiadaviek vyplývajúcich z článku 267 ZFEÚ pri uplatňovaní vnútroštátnych procesných podmienok.
- 46 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba odpovedať na prvú otázku tak, že právo Únie a najmä článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je dotknutá vo veci samej, podľa ktorej všeobecné sudy rozhodujúce o odvolaní alebo v poslednej inštancii sú povinné, ak sa domnievajú, že vnútroštátny zákon je v rozpore s článkom 47 Charty, obrátiť sa v rámci konania na ústavný súd s návrhom na všeobecné zrušenie zákona namiesto toho, aby len upustili od uplatnenia zákona v konkrétnom prípade, pokiaľ prednostná povaha tohto konania bráni, tak pred podaním takéhoto návrhu na vnútroštátny súd poverený vykonávať preskúmanie ústavnosti zákonov, ako aj prípadne po rozhodnutí tohto súdu o tomto návrhu, týmto všeobecným súdom vykonať svoje právo alebo splniť si svoju povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnymi otázkami. Naopak, právo Únie a najmä článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takejto vnútroštátnej právnej úprave, pokiaľ tieto všeobecné sudy majú možnosť:
- obrátiť sa v priebehu konania v ktoromkoľvek okamihu, ktorý považujú za vhodný, dokonca aj po ukončení incidenčného konania všeobecného preskúmania zákonov, na Súdny dvor s akoukoľvek prejudiciálnou otázkou, ktorú považujú za nevyhnutnú,
 - prijať akékoľvek opatrenie nevyhnutné na zabezpečenie predbežnej súdnej ochrany práv priznaných právnym poriadkom Únie a
 - po ukončení takého incidenčného konania upustiť od uplatnenia dotknutého ustanovenia vnútroštátneho právneho predpisu, ak rozhodnú, že je v rozpore s právom Únie.

Je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či možno vnútroštátnu právnu úpravu vykladať v súlade s týmito požiadavkami práva Únie.

O druhej a tretej otázke

- 47 Svojou druhou a tretou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 24 nariadenia č. 44/2001 so zreteľom na článok 47 Charty vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátny súd ustanoví opatrovníka žalovanému, ktorému žaloba nebola doručená, pretože jeho pobyt nie je známy, v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou, účasť na konaní tohto opatrovníka sa rovná účasti na konaní tohto žalovaného v zmysle článku 24 tohto nariadenia stanovujúceho medzinárodnú právomoc tohto súdu.
- 48 Na úvod treba uviesť, že podľa zistení vnútroštátneho súdu nemal už A v čase začatia sporu vo veci samej pred rakúskymi súdmi v tomto členskom štáte bydlisko. Okrem toho je predmetom tohto sporu žaloba o náhradu škody za únosy osôb, ku ktorým nedošlo v Rakúsku, ale v Kazachstane. Treba teda konštatovať, že medzinárodná právomoc rakúskych súdov nevyplýva z článku 2 ods. 1 nariadenia č. 44/2001. Navyše sa nezdá, že spor vo veci samej má akúkoľvek väzbu k rakúskemu územiu, ktorá by mohla založiť právomoc týchto súdov na základe ustanovení tohto nariadenia, ibaže by sa A zúčastnil na konaní pred súdom, na ktorom sa konanie začalo v zmysle článku 24 uvedeného nariadenia.
- 49 V tomto ohľade zo spisu predloženého Súdneho dvoru vyplýva, že opatrovník ustanovený podľa § 116 ZPO má širokú právomoc na zastupovanie, ktorá zahŕňa právo zúčastniť sa na konaní za neprítomného žalovaného.
- 50 Podľa ustálenej judikatúry ustanovenia nariadenia č. 44/2001 treba vykladať autonómne s poukazom hlavne na jeho systematiku a ciele (pozri v tomto zmysle rozsudky *Cartier parfums-lunettes* a *Axa Corporate Solutions Assurance*, C-1/13, EU:C:2014:109, bod 32 a citovanú judikatúru, ako aj *Hi Hotel HCF*, C-387/12, EU:C:2014:215, bod 24).
- 51 Okrem toho ustanovenia práva Únie, akými sú ustanovenia nariadenia č. 44/2001, sa majú vykladať s prihliadnutím na základné práva, ktoré podľa ustálenej judikatúry tvoria neoddeliteľnú súčasť všeobecných právnych zásad, ktorých dodržiavanie Súdny dvor zabezpečuje a ktoré sú v súčasnosti zapísané v Charte (pozri v tomto zmysle rozsudok *Google Spain a Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, bod 68, ako aj citovanú judikatúru). V tejto súvislosti treba uviesť, že všetky ustanovenia nariadenia č. 44/2001 vyjadrujú zámer dbať na to, aby v rámci jeho cieľov konania vedúce k prijímaniu súdnych rozhodnutí prebiehali v súlade s právom na obranu stanoveným v článku 47 Charty (pozri rozsudky *Hypoteční banka*, C-327/10, EU:C:2011:745, body 48 a 49, a *G*, C-292/10, EU:C:2012:142, body 47 a 48, ako aj citovanú judikatúru).
- 52 S prihliadnutím na tieto zistenia treba preskúmať, či účasť opatrovníka, ustanoveného žalovanému z dôvodu neprítomnosti, na konaní sa rovná účasti tohto žalovaného v zmysle článku 24 uvedeného nariadenia.
- 53 V tejto súvislosti treba v prvom rade pripomenúť, že tento článok 24 sa nachádza v kapitole II oddiele 7 nariadenia č. 44/2001 nazvanom „Voľba právomoci“. Tento

článok 24 prvá veta stanovuje pre všetky spory, kde právomoc súdu, na ktorom bola podaná žaloba, nespadá pod iné ustanovenia tohto nariadenia, pravidlo o právomoci založené na účasti žalovaného na konaní. Toto ustanovenie sa uplatňuje vrátane prípadov, keď bola na súde podaná žaloba za porušenia ustanovení uvedeného nariadenia, a zahrnuje prípad, keď účasť žalovaného na konaní možno považovať za implicitné potvrdenie právomoci súdu, ktorý začal konať, a teda za voľbu jeho právomoci (pozri rozsudky ČPP Vienna Insurance Group, C-111/09, EU:C:2010:290, bod 21, ako aj Cartier parfums-lunettes a Axa Corporate Solutions Assurance, EU:C:2014:109, bod 34).

- 54 Ako uviedol generálny advokát v bode 43 svojich návrhov, implicitná voľba právomoci podľa článku 24 prvej vety nariadenia č. 44/2001 je založená na dobrovoľnej voľbe účastníkov sporu týkajúceho sa tejto právomoci, čo predpokladá, že žalovaný má vedomosť o konaní, ktoré bolo proti nemu začaté. Naopak, neprítomný žalovaný, ktorému žaloba nebola doručená a ktorý nemá vedomosť o konaní, ktoré bolo proti nemu začaté, nemôže byť považovaný za žalovaného, ktorý implicitne potvrdil právomoc súdu, na ktorý bola táto žaloba podaná.
- 55 Okrem toho neprítomný žalovaný, ktorý si nie je vedomý toho, že voči nemu bola podaná žaloba a že mu bol ustanovený opatrovník, nemôže tomuto opatrovníkovi poskytnúť všetky nevyhnutné informácie na posúdenie medzinárodnej právomoci súdu, na ktorý bola žaloba podaná, a umožniť mu účinné spochybnenie tejto právomoci alebo jej potvrdenie so znalosťou veci. Ani za týchto okolností nemožno účasť uvedeného opatrovníka na konaní považovať za implicitné potvrdenie týmto žalovaným.
- 56 Po druhé treba uviesť, že v rámci nariadenia č. 44/2001 je medzinárodná právomoc súdu, na ktorý bola žaloba podaná, predmetom súdneho preskúmania aj bez návrhu alebo na návrh tohto žalovaného, ako vyplýva z článkov 26 a 34 bodu 2 tohto nariadenia, iba vtedy, ak ho možno považovať za žalovaného, u ktorého sa rozhodnutie vydalo v jeho neprítomnosti. Dodržanie práva na obranu za týchto okolností vyžaduje, aby sa právny zástupca mohol platne zúčastniť na konaní za žalovaného v zmysle nariadenia č. 44/2001 iba vtedy, ak je skutočne schopný zabezpečiť obranu práv neprítomného žalovaného. Ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa článku 27 bodu 2 Dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32), zmeneného a doplneného jednotlivými dohovormi o pristúpení nových členských štátov k tomuto dohovoru, ako aj z judikatúry týkajúcej sa článku 34 bodu 2 nariadenia č. 44/2001, žalovaný, ktorý nemá vedomosť o tom, že sa proti nemu začalo konanie, a za ktorého sa dostaví advokát alebo „opatrovník“, ktorého nesplnomocnil, nie je spôsobilý sa účinne obhajovať, a preto musí byť považovaný za žalovaného nezúčastneného na konaní v zmysle tohto ustanovenia, aj keď má konanie kontradiktórnu povahu (pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o výklad tohto dohovoru z 27. septembra 1968, zmeneného a doplneného, rozsudok Hendrikman a Feyen, C-78/95, EU:C:1996:380, bod 18, ako aj rozsudok Hypoteční banka, EU:C:2011:745, body 53 a 54).
- 57 Po tretie výklad článku 24 tohto nariadenia, podľa ktorého opatrovník ustanovený žalovanému z dôvodu neprítomnosti sa môže za neho zúčastniť na konaní, nie je v súlade s cieľmi noriem právomoci stanovených týmto nariadením, ktoré musia byť, ako stanovuje jeho odôvodnenie 11, vysoko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného. Totiž, v situácii, ako je

dotknutá vo veci samej, keď žaloba nebola doručená A, ktorý mal bydlisko v inom členskom štáte, ako je štát súdu, na ktorý bola žaloba podaná, určenie medzinárodnej právomoci rakúskych súdov z dôvodu účasti opatrovníka, ustanoveného žalovanému z dôvodu neprítomnosti, na konaní nemožno považovať za predvídateľné.

- 58 Nakoniec, právo žalobcu na účinný prostriedok nápravy zaručené článkom 47 Charty, ktoré musí byť vykonávané súčasne s právom žalovaného na obranu v rámci nariadenia č. 44/2001 (pozri v tomto zmysle rozsudky Hypoteční banka, EU:C:2011:745, body 48 a 49, ako aj G, EU:C:2012:142, body 47 a 48), nevyžaduje na rozdiel od toho, čo tvrdia B a i. vo svojich pripomienkach predložených Súdnemu dvoru, odlišný výklad článku 24 tohto nariadenia.
- 59 V tejto súvislosti B a i. tvrdia, že A v spore vo veci samej dosiaľ neuviedol svoje súčasné bydlisko, čo znemožňuje určenie súdu, ktorý má právomoc, a výkon ich práva na účinný prostriedok nápravy. Aby nedošlo k odopretiu spravodlivosti a bola zabezpečená spravodlivá rovnováha medzi právami žalobcu a žalovaného, bolo by v tejto situácii v súlade s judikatúrou citovanou v predchádzajúcom bode opodstatnené pripustiť možnosť, aby sa opatrovník ustanovený žalovanému z dôvodu neprítomnosti zúčastnil na konaní za tohto žalovaného v zmysle článku 24 nariadenia č. 44/2001.
- 60 Aj keď Súdny dvor rozhodol za osobitných okolností vo veciach, ktoré viedli k rozsudkom Hypoteční banka (EU:C:2011:745) a G (EU:C:2012:142), že nariadenie č. 44/2001 vykladané so zreteľom na článok 47 Charty nebráni konaniu proti neprítomnému žalovanému, v ktorom bol tento žalovaný zbavený možnosti účinného prostriedku nápravy, zdôraznil skutočnosť, že tento žalovaný môže dosiahnuť dodržanie svojho práva na obranu tým, že podľa článku 34 bodu 2 tohto nariadenia napadne uznanie rozsudku, ktorý bol proti nemu vydaný (pozri v tomto zmysle rozsudky Hypoteční banka, EU:C:2011:745, body 54 a 55, ako aj G, C-292/10, EU:C:2012:142, body 57 a 58). Táto možnosť podania opravného prostriedku na základe článku 34 bodu 2 uvedeného nariadenia však predpokladá, ako sa konštatovalo v bode 56 tohto rozsudku, že rozhodnutie bolo vydané v neprítomnosti žalovaného a že procesné úkony vykonané zástupcom v spore či opatrovníkom ustanoveným žalovanému z dôvodu neprítomnosti sa nerovnajú účasti takéhoto žalovaného na konaní pred súdom v zmysle tohto nariadenia. Procesné úkony opatrovníka ustanoveného žalovanému z dôvodu neprítomnosti na základe § 116 ZPO majú naopak v danom prípade za následok, že z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy musí byť A považovaný za osobu, ktorá sa zúčastnila na konaní pred súdom, na ktorý bola žaloba podaná. Výklad článku 24 nariadenia č. 44/2001, podľa ktorého sa takýto zástupca alebo opatrovník, ustanovený žalovanému z dôvodu neprítomnosti, môže za tohto žalovaného zúčastniť na konaní pred súdom v zmysle článku 24 nariadenia č. 44/2001, nemožno považovať za výklad, ktorý zavádza spravodlivú rovnováhu medzi právom na účinný prostriedok nápravy a právom na obranu.
- 61 Na druhú a tretiu otázku treba preto odpovedať tak, že článok 24 nariadenia č. 44/2001 so zreteľom na článok 47 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátny súd ustanoví opatrovníka žalovanému, ktorému žaloba nebola doručená, pretože jeho pobyt nie je známy, v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou, účasť na konaní tohto opatrovníka sa nerovná účasti na konaní tohto žalovaného v zmysle článku 24 uvedeného nariadenia stanovujúceho medzinárodnú právomoc tohto súdu.

O trovách

- 62 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

- 1. Právo Únie a najmä článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je dotknutá vo veci samej, podľa ktorej všeobecné súdy rozhodujúce o odvolaní alebo v poslednej inštancii sú v prípade, že sa domnievajú, že vnútroštátny zákon je v rozpore s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie, povinné obrátiť sa v rámci konania na ústavný súd s návrhom na všeobecné zrušenie zákona namiesto toho, aby len upustili od uplatnenia zákona v konkrétnom prípade, pokiaľ prednostná povaha tohto konania bráni, tak pred podaním takéhoto návrhu na vnútroštátny súd poverený vykonávať preskúmanie ústavnosti zákonov, ako aj prípadne po rozhodnutí tohto súdu o uvedenom návrhu, týmto všeobecným súdom vykonať svoje právo alebo splniť si svoju povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnymi otázkami. Naopak, právo Únie a najmä článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej vnútroštátnej právnej úprave, pokiaľ uvedené všeobecné súdy majú možnosť:**
 - obrátiť sa v priebehu konania v ktoromkoľvek okamihu, ktorý považujú za vhodný, dokonca aj po ukončení incidenčného konania všeobecného preskúmania zákonov, na Súdny dvor s akoukoľvek prejudiciálnou otázkou, ktorú považujú za nevyhnutnú,
 - prijať akékoľvek opatrenie nevyhnutné na zabezpečenie predbežnej súdnej ochrany práv priznaných právnym poriadkom Únie a
 - po ukončení takého incidenčného konania upustiť od uplatnenia dotknutého ustanovenia vnútroštátneho právneho predpisu, ak rozhodnú, že je v rozpore s právom Únie.

Je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či možno vnútroštátnu právnu úpravu vykladať v súlade s týmito požiadavkami práva Únie.

- 2. Článok 24 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach so zreteľom na článok 47 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátny súd ustanoví opatrovníka žalovanému, ktorému žaloba nebola doručená, pretože jeho pobyt nie je známy, v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou, účasť na konaní tohto opatrovníka sa nerovná účasti na konaní tohto žalovaného v zmysle článku 24 uvedeného nariadenia stanovujúceho medzinárodnú právomoc tohto súdu.**

Podpisy

* Jazyk konania: nemčina.
